

การพัฒนาชุดฝึกอบรม

การนิเทศแบบคลินิกด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

สำหรับครูระดับประถมศึกษา

นาย ณรงค์ สรรพศรี

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974 - 576 - 571 - 6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015289

A DEVELOPMENT OF AN IN-SERVICE TRAINING MODULES
ON CLINICAL SUPERVISION BY USING GROUP DYNAMICS TECHNIQUE
FOR ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS

Mr. Narong Sapsri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974 - 576 - 571 - 6

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาชุดฝึกอบรมการนิเทศแบบคลินิกด้วยกระบวนการกลุ่ม
สัมพันธ์ สำหรับครูระดับประถมศึกษา
ชื่อนิสิต นายณรงค์ สรรพศรี
ภาควิชา บริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.นิพนธ์ ไทยพานิช
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.ศิศนา แชนมณี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรวิทย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉวีฉกา สุปรีรัตน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร.นิพนธ์ ไทยพานิช)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิศนา แชนมณี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์)

ตรงค์ สรรพศรี : การพัฒนาชุดฝึกอบรมการนิเทศแบบคลินิกด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
 สำหรับครูระดับประถมศึกษา (A DEVELOPMENT OF AN IN SERVICE TRAINING
 MODULES ON CLINICAL SUPERVISION BY USING GROUP DYNAMICS TECHNIQUE
 FOR ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS) อ.ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.นิพนธ์ ไทยพานิช
 และ รศ.ดร.ทศนา แคมมณี, 463 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมการนิเทศแบบคลินิก
 สำหรับครูระดับประถมศึกษา โดยยึดกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เป็นหลักในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ผู้วิจัย
 ได้สร้างชุดฝึกอบรมในลักษณะบทเรียนโมดูล แล้วนำไปทดลองฝึกอบรมภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่างประชากร
 ซึ่งเป็นครูระดับประถมศึกษา จำนวน 36 คน แล้วนำค่าเฉลี่ยร้อยละของผลการทดสอบระหว่างการฝึกอบรม
 และหลังการฝึกอบรมมาวิเคราะห์ เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม พร้อมทั้งวิเคราะห์ความแตกต่างของ
 คะแนนการทดสอบก่อน-หลังการฝึกอบรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองภาคสนามปรากฏว่า ชุดฝึกอบรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ
 73.79/83.56 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้คือ 70/70 และคะแนนการทดสอบก่อน-หลังการฝึก
 อบรม แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าชุดฝึกอบรมการนิเทศแบบคลินิกสำหรับครู
 ระดับประถมศึกษาที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดและทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้เพิ่มขึ้น
 อย่างแท้จริง.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา บริหารงานศึกษา
 สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาระดับสูง
 ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิติ
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

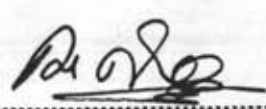
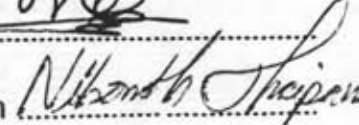
NARONG SAPASRI : A DEVELOPMENT OF AN IN-SERVICE TRAINING MODULES
ON CLINICAL SUPERVISION BY USING GROUP DYNAMICS TECHNIQUE FOR
ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS. THESIS ADVISORS: NIBONDH THAIPANICH,
Ph.D. AND ASSO. PROF. TISANA KHEMMANI, 463 pp.

The purpose of this research was to construct and validate the efficiency of a clinical supervision in-service training package for Elementary school teachers by using group dynamics technique in providing the training activities. The researcher constructed the training package in form of a modules, and carried out a field experiment with the sampling which were thirty-six elementary school teachers. The average percentage of the test results before and after the training were analyzed, as well as the differences of the pre-and post test results.

The finding from the field-experiment were the efficiency of the constructed modules were 73.79 /83.56 which was higher than the standard criteria 70/70. The pre-and post test results were different significantly at the level .01. Therefore, it was convinced that the clinical supervision in-service training modules for elementary school teachers was efficient according to the criteria and it actually promoted the knowledge of the trainees.

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาลักษณ์
ปีการศึกษา ..2531.....

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ อาจารย์ คร.นิพนธ์ ไทยพานิช และรองศาสตราจารย์ คร.พิศนา แฉมมณี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือและตรวจแก้ไขอย่างใกล้ชิด รวมทั้งให้กำลังใจมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์สมาน อัครภูมิ ศึกษาานิเทศก์เขตการศึกษา 10 จังหวัดอุบลราชธานี ที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำในการเลือกหัวข้อและแนวทางการวิจัย อีกทั้งช่วยตรวจแก้ไขแบบทดสอบ และให้กำลังใจอย่างดียิ่งตลอดการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พูนสุข บุญยสวัสดิ์ อาจารย์ประจำภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองศาสตราจารย์ คร.สงัด อุทรานันท์ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิรันดร์ แสงสวัสดิ์ อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คร.วัลลภ กันทรพยัคฆ์ ผู้อำนวยการกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ อาจารย์เติม แย้มเสมอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อาจารย์वासูกวี รัชชกุล กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อาจารย์จำรัส สีลาคม ศึกษาานิเทศก์เขตการศึกษา 9 จังหวัดอุบลราชธานี อาจารย์เสนอ ภิมย์จิตต์เอง ศึกษาานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี และอาจารย์นวลศรี ปิยะพิสุทธิ์ ศึกษาานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้ให้คำแนะนำปรึกษาในการสร้างและช่วยตรวจแก้ไขแบบทดสอบ

ขอขอบพระคุณอาจารย์สมบัติ กลิ่นผา ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี อาจารย์วีโรจน์ วิทยาคม หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอศรีราชา อาจารย์สมภพ หองแดง หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอพานทอง และอาจารย์ชาญชัย นาคความสุข อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนวัดคัมโนรม ที่ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการทดลองใช้ชุดฝึกอบรม

ขอขอบพระคุณนิสิตภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อันได้แก่ นางสาวคำพัน กำมุขโช นางสาวจินดา นิลแยม นางสาวฉวีวรรณ แสงสว่าง
นางสาวเพ็ญศรี ชินทามัญญากุล นางสาวสมลักษณ์ พิมพ์กุล และนางสาวอนงค์ ผดุงชีวิต
ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมครั้งที่ 1

ขอขอบพระคุณคณะครูโรงเรียนวิกรมโนรม และข้าราชการครูสังกัดสำนักงาน-
การประถมศึกษาอำเภอพานทอง ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมครั้งที่ 2
และการทดลองภาคสนาม

ขอขอบพระคุณนิสิตสาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาศึกษา ภาควิชาบริหาร-
การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 24 และวันที่ 25 ทุกคน ที่ช่วย
ให้ข้อมูลในการวิเคราะห์แบบทดสอบ

ขอขอบพระคุณศึกษานิเทศก์และเจ้าหน้าที่งานนิเทศการศึกษา สำนักงานการ-
ประถมศึกษาอำเภอพานทองทุกคน ที่ช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ อย่าง
ดียิ่ง

ขอบคุณเพื่อนทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ รวมทั้งให้กำลังใจในการ
ทำวิจัยครั้งนี้ตลอดมา และตลอดเวลาของการวิจัยครั้งนี้ได้รับความช่วยเหลือและกำลังใจ
จากอาจารย์คณินิจ สรรพศรี และเค็กชายรัชชัย สรรพศรี ผู้วิจัยขอขอบคุณไว้ ณ โอกาส
นี้ด้วย

ประโยชน์และความดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอน้อมนำเป็นวิถุบุชาแก่คุณพ่อ
คุณแม่ และญาติพี่น้องผู้อุปการคุณ รวมทั้งครูบาอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาทุกท่าน.

พวงค์ สรรพศรี.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
รายการตารางประกอบ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	12
นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	12
ประโยชน์ของการวิจัย.....	13
วิธีดำเนินการวิจัย.....	14
การเสนอรายงานการวิจัย.....	15
บทที่ 2 บรรณคดีที่เกี่ยวข้อง.....	16
การนิเทศแบบคลินิก.....	16
ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศแบบคลินิกและการนิเทศการศึกษา.....	16
ความหมายของการนิเทศแบบคลินิก.....	18
จุดมุ่งหมายของการนิเทศแบบคลินิก.....	20
หลักการนิเทศแบบคลินิก.....	22
กระบวนการนิเทศแบบคลินิก.....	25
กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์.....	29
ความเป็นมาและความสำคัญของกลุ่มสัมพันธ์.....	29
ความหมายของกลุ่มสัมพันธ์.....	30
ความหมายของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์.....	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ทักษะกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์.....	31
ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์.....	32
หลักการสอนตามทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์.....	33
วิธีสอนตามทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์.....	34
ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอน.....	37
เทคนิคและทักษะที่จำเป็นในการจัดการนิเทศแบบคลินิก.....	40
การทำงานเป็นทีม.....	40
สัมพันธ์ภาพในการทำงานร่วมกัน.....	43
เทคนิคและศิลปะการฟัง.....	50
การติดต่อสื่อสาร.....	53
การให้คำปรึกษา.....	57
เทคนิคการประชุมวางแผนการสอนร่วมกัน.....	63
เครื่องมือสังเกตการสอนในชั้นเรียน.....	68
เทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ.....	70
การพัฒนาชุดฝึกอบรม.....	73
ความสำคัญและความหมายของชุดฝึกอบรม.....	73
องค์ประกอบของชุดฝึกอบรม.....	74
ขั้นตอนการสร้างชุดฝึกอบรม.....	76
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	76
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศแบบคลินิก.....	77
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์.....	80
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	84
การสร้างชุดฝึกอบรม.....	85
การสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม.....	85
การสร้างคู่มือการใช้ชุดฝึกอบรม.....	88
การทดลองใช้ชุดฝึกอบรม.....	88

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

	ตัวอย่างประชากร.....	90
	การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	92
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
	การวิเคราะห์แบบทดสอบ.....	97
	การหาค่าความยากและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ.....	97
	การหาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบ.....	98
	การวิเคราะห์ผลการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมเพื่อปรับปรุงแก้ไข.....	99
	การวิเคราะห์ผลการทดลองภาคสนาม.....	101
บทที่ 5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	104
	สรุปผลการสร้างชุดฝึกอบรม.....	104
	สรุปผลการทดลองใช้ชุดฝึกอบรม.....	110
	การอภิปรายผล.....	110
	ข้อเสนอแนะ.....	112
	บรรณานุกรม.....	116
	ภาคผนวก.....	125
	ประวัติผู้เขียน.....	463

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตาราง	หน้า
1	ระดับความยากและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบระหว่างการฝึกอบรม.....98
2	ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบระหว่างการฝึกอบรม.....98
3	คะแนนการทดสอบระหว่างการฝึกอบรมจากการทดลองครั้งที่ 199
4	คะแนนการทดสอบระหว่างการฝึกอบรมจากการทดลองครั้งที่ 2 100
5	คะแนนการทดสอบระหว่างการฝึกอบรมจากการทดลองภาคสนาม..... 101
6	ผลการทดลองภาคสนามของชุดฝึกอบรมการนิเทศแบบคลินิกสำหรับครูระดับ ประถมศึกษา..... 102
7	การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนของการทดสอบก่อนและ หลังการฝึกอบรม..... 102
8	คะแนนที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำได้ก่อนและหลังการฝึกอบรม (การวิเคราะห์ ผลการทดลองครั้งที่ 1)..... 431
9	คะแนนที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำได้ระหว่างการฝึกอบรม (การวิเคราะห์ ผลการทดลองครั้งที่ 1)..... 431
10	คะแนนที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำได้ก่อนและหลังการฝึกอบรม (การวิเคราะห์ ผลการทดลองครั้งที่ 2)..... 432
11	คะแนนที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำได้ระหว่างการฝึกอบรม (การวิเคราะห์ ผลการทดลองครั้งที่ 2)..... 432
12	คะแนนที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำได้ระหว่างการฝึกอบรมภาคสนาม..... 435
13	คะแนนผลการเรียนของผู้เข้ารับการฝึกอบรมภาคสนาม..... 436
14	ระดับความยากและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบก่อน-หลังการฝึกอบรม... 441
15	ระดับความยากและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบระหว่างการฝึกอบรม ชุดที่ 1 444
16	ระดับความยากและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบระหว่างการฝึกอบรม ชุดที่ 2 445

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตาราง	หน้า
17	ระดับความยากและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบระหว่างการฝึกอบรม ชุดที่ 3 446
18	ระดับความยากและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบระหว่างการฝึกอบรม ชุดที่ 4 447
19	ระดับความยากและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบระหว่างการฝึกอบรม ชุดที่ 5 448
20	ระดับความยากและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบระหว่างการฝึกอบรม ชุดที่ 6 449
21	ระดับความยากและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบระหว่างการฝึกอบรม ชุดที่ 7 450
22	ระดับความยากและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบระหว่างการฝึกอบรม ชุดที่ 8 451
23	ระดับความยากและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบระหว่างการฝึกอบรม ชุดที่ 9 452
24	คะแนนของแบบทดสอบก่อน-หลังการฝึกอบรม (การวิเคราะห์ความเที่ยง ของแบบทดสอบ) 454
25	สัดส่วนของผู้ที่คอมซ้อสอบก่อน-หลังการฝึกอบรมถูกและผิด และความ- แปรปรวนของข้อสอบแต่ละข้อ 455
26	ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบระหว่างการฝึกอบรมชุดที่ 1 - ชุดที่ 9 458